

Vraaggestuurd onderwijs vanuit de regio en vanuit de student

Regioleren doe je niet alleen

Een plan voor de toekomst voor een deel van Schouwen-Duiveland.

Betrokkenen zijn bewoners, ondernemers, overheid en onderwijs. Al werkende wordt de vraag concreter en komt er zicht op antwoorden, ook in wat de studenten leren.

Wormenkweker en landbouwer John Elenbaas heeft een visie op de samenwerking en die wil hij realiseren in zijn eigen omgeving. Hij wil wonen, werken,

leren en recreëren met elkaar laten verstrengelen op een plek waar allerlei mensen samen werken en wonen en zorgen voor elkaar. Waar ze van elkaar leren en plaats is voor theater. De plek is zijn landbouwbedrijf in Scharendijke. Hij begrijpt dat hij zijn plan, 'De Balans', niet in zijn eentje kan realiseren. En dat wil hij ook niet. "In verbondenheid met elkaar ontstaan sterkere ideeën en plannen." Daarom betreft hij zoveel mogelijk partijen bij zijn project. Zijn buurman Jan Gaanderse, die met zijn beide benen in de Zeeuwse klei staat, 'iedereen in de regio kent' en wiens land aan de bebouwde kom van Scharendijke grenst, Hans Lemkes die met veel grote

bedrijven contact heeft, en met z'n drieën leggen ze contact met de gemeente en de provincie en al snel ook met Edudelta.

Pionieren

Wim van der Zwan van Edudelta is een groot voorstander van authentiek leren. Geen simulatie, nee, studenten werken aan een echte vraag van een echte opdrachtgever. "Dan ervaren ze dat bijvoorbeeld ondernemerschap kan; en ze ontwikkelen en ontdekken talenten die in andere leersituaties niet naar voren komen." Hij ziet dat de vraag van Elenbaas helemaal aansluit bij het concept van regioleren, een vorm van leren

Angelique toont een 3D-presentatie van hun ideeën over De Campus

waarin studenten en leerlingen werken in een regio aan een vraag uit de regio en samen met diverse partijen uit de regio. “We zitten er allemaal met dezelfde bedoeling,” zegt Van der Zwan, “maar met onze eigen belangen. Bij de werkbesprekingen zit iedereen, iedereen brengt zijn eigen dingen in, maar haalt er ook zijn eigen dingen van tafel. Zo ontstaat kenniscirculatie.”

Hij ziet ook dat hier opdrachten liggen voor leerlingen en studenten van verschillende niveaus. Want er moet een totaalvisie komen voor het plan maar ook een concrete uitwerking voor bijvoorbeeld een ecocamping. De aanleg van de ecocamping is iets voor de mbo'ers van Edudelta, maar een totaalvisie ligt meer in de lijn van hbo'ers. De kring rond Elenbaas krijgt daarmee uitbreiding met Stoas Hogeschool, Dronten. Daar is Wilbert Waggelink met zijn collega's actief om reguleren een plek te geven binnen het onderwijs. Hij vindt twee enthousiaste studenten, Inge Schipper en Angélique Termeer, die zich storten op de vraag van Elenbaas en die voor Stoas Hogeschool gaan pionieren op het vlak van reguleren.

Groot, veel en nieuw

Voor Elenbaas onderzochten de beide studenten onder andere de haalbaarheid van het plan. Ze maakten een sterktezwakte analyse en onderzochten subsidiemogelijkheden. Maar ze deden vooral onderzoek naar de mogelijkheden voor ecologische en duurzame toepassingen in 'De Balans'. Dat gaat bijvoorbeeld over haalbaarheid van de plaatsing van windmolens en zonnepanelen, over de verwerking van afval en over CO₂-neutraal worden met behulp van warmtebronnen en getijdenstroom uit de Brouwersdam. Ze haalden hun informatie bij verschillende instanties en bedrijven.

Inge en Angélique zijn in september met het project begonnen. Ze hebben er een heel schooljaar aan gewerkt. Angélique: “Officieel staan er twee dagen per week voor, maar reguleren kost veel meer tijd.” In het begin was het erg zoeken naar wat ze precies zouden gaan doen. Inge: “De eerste ontmoeting was enorm spannend. Het was heel groot en veel en nieuw waar John mee kwam.” Angélique:

V. l. n. r. Jan Gaanderse, John Elenbaas Inge Schipper en Angélique Termeer: twee ondernemers en twee studenten die samen werken aan de ontwikkeling van Schouwen-Duiveland

que: “Ik dacht: hier kom ik zoveel dingen tegen die fout kunnen gaan.” Maar in een tweede gesprek vroeg Elenbaas hen wat hun het meest aansprak. Dat gaf richting en rust.

Onze jongens

Een andere onzekere factor vormen de eisen vanuit school. De meiden doen dit project in het kader van hun beroepssituatie Marketing en Communicatie. Maar dit project lijkt in niets op de projecten die studenten normaal gesproken doen. Het is anders omdat er veel meer partijen betrokken zijn en omdat de vraag al werkende concreet wordt. Binnen die vraag moeten ze proberen een match te maken tussen wat de school vindt dat ze moeten leren en wat de opdrachtgever wil. Fokke Bouma, begeleider van Inge vanuit Stoas: “Studenten formuleren binnen de opdracht de opdrachten, die er ook voor moeten zorgen dat ze aan hun competenties werken. Wij vragen om bewijsmateriaal dat aan de competenties is gelinkt. Maar ze

komen met bewijsmateriaal dat helemaal niet lijkt op onze formats. Ze moeten dus de vrijheid krijgen om met alternatief bewijsmateriaal te komen, en die ruimte krijgen ze ook. Het vraagt dan wel om vertrouwen en kwaliteit.”

Ook anders is het onderdeel lesgeven. Inge en Angélique hebben beiden drie jaar ervaring met lesgeven in het kader van hun schoolstages. Op de ene school werd heel klassikaal lesgegeven, op de andere werden de leerlingen helemaal losgelaten, beide vormen spreken hen niet aan. In dit project coachten ze vier mbo'ers van Edudelta die leiding gaven bij de aanleg van de ecocamping. “Omdat je de leerlingen niet beoordeelt, heb je als coach een heel ander contact met de leerlingen dan als expert. Op een gegeven moment werden het ‘onze jongens’.” En ja, zo zien ze zichzelf wel in de toekomst functioneren. “Ergens tussen onderwijs en bedrijfsleven in.”

Bewijs

Reguleren vraagt dus nogal wat aanpas-

Buurderijen en Werkplaatsen

De Balans is een voorbeeld van een 'buurderij', een nieuw type plattelandsbedrijf dat voedselproductie combineert met andere plattelandsfuncties en waarbij burgers actief worden betrokken. Het concept voor de buurderij is ontwikkeld binnen het InnovatieNetwerk, een door het ministerie van LNV ingestelde denktank die grensverleggende vernieuwingen in landbouw, agribusiness, voeding en groene ruimte ontwikkelt en zorgt dat die door belanghebbenden in de praktijk worden gebracht. (zie: innovatienetwerk.org > concepten > duurzaam ondernemen) Ook het programma Regionale Transitie van de Groene kennis Coöperatie speelt in op de complexe veranderingen op het platteland en in de stadsrand. Doel van het programma is om een leer- en kennisinfrastructuur op te bouwen door in de komende jaren in dertien regio's Werkplaatsen op te zetten waar de vijf o's (onderwijs, onderzoek, overheid, ondernemers en omgeving) samenwerken. De partners ontwikkelen een kennisagenda op basis van de regionale innovatiebehoefte en voeren gezamenlijk concrete gebiedsontwikkelingsprojecten uit in de leer-/kennis- en uitvoeringsomgeving van Werkplaatsen. De kennisinstellingen, zowel groene als niet-groene scholen, zijn daarin essentieel en van vmbo tot wo aanwezig. In de Werkplaatsen gaan onderwijs en onderzoek een lange termijnrelatie aan met de regio. Zo kunnen de scholen met hun curriculum en organisatie beter inspelen op wat er gebeurt in de regio en vernieuwen ze zich vraaggericht. De Balans valt binnen de Werkplaats Zuidwest-Delta i.o.

(zie: www.regionaletransitie.nl)

singen van de school. Het is de meest vraaggestuurde vorm van onderwijs die mogelijk is, vindt Van der Zwan. Het vraagt dus ook om ondersteuning vanuit het management. Binnen Stoas Hogeschool werken studenten Dagmar Essing en Saskia Wiegiers in opdracht van Wagelink aan een plan om regioleren in de school te implementeren. Dagmar: "Het is ook vraaggestuurd vanuit de student. Die gaat een project aan dat hij of zij echt wil, en waarvan diegene denkt: hier wil ik later wat mee of dit wil ik leren. Aan de hand daarvan schrijft de student zijn eigen leerarrangement en bekijkt dus ook: welke competenties wil ik behalen en hoe ga ik die behalen?"

In het plan staan voorstellen om de schoolorganisatie aan te passen aan regioleren. Saskia: "We hebben onder andere een format ontwikkeld voor een driehoekscontract." In dat contract leggen

twee studenten, twee opdrachtgevers en twee begeleiders vast wat de studenten gaan doen, welke competenties ze gaan behalen, maar ook welk product de opdrachtgever krijgt. Saskia: "Dit is een groot onderdeel van het project. Wij hadden het pas na een maand of drie klaar. Je formuleert het al werkende en het ontwikkelt zich ook tijdens het werken." Ook willen ze het werkplekloket (de plek waar studenten en bedrijven aan elkaar gekoppeld worden voor leervragen) uitbreiden met mensen die veel te maken hebben met regioleren, om zo studenten en vragen uit de regio aan elkaar te koppelen.

Talenten

In mei presenteerden Inge en Angélique hun resultaten aan de opdrachtgevers. Behalve de beleidsnotitie is dat een concept voor De Campus, een gebouw waar wonen, zorg, een restaurant en een thea-

ter een plek krijgen. Aan de hand van een maquette en 3d-projecties geven ze ideeën voor een ecologisch en duurzaam verantwoord gebouw van waaruit de open polder beleefd kan worden. Zijn dit nu de talenten waar Van der Zwan op doelt en die een student diervoorzorg ontwikkelt binnen regioleren? Angélique: "Ik kreeg meer zelfvertrouwen om in gesprekken met 'hogere mensen' zelf sturing te geven." Inge: "Ik ben een controlefreak aan het worden." Ze bedoelt dat ze zichzelf meer op de rem kan zetten. Elenbaas vindt dat de studenten meer discipline hebben gekregen en hoofd- en bijzaken beter kunnen onderscheiden. "We spiegelen elkaar steeds. Dan zeggen we: doe jij dit maar, dit moet jij ook oefenen." Regioleren doe je dus niet alleen. □